

Turcja: sprawozdania za lata 2019 i 2020

Stosunki Turcji z Wspólnotami Europejskimi i Unią Europejską sięgają 1959 r., a najważniejsze wydarzenia to układ o stowarzyszeniu z Ankary (1963 r.) i unia celna (1995 r.). Turcja jest jednym z kluczowych partnerów strategicznych UE w dziedzinie migracji, bezpieczeństwa, walki z terroryzmem i handlu. W związku z regresem demokracji Rada UE postanowiła jednak w czerwcu 2018 r. zamrozić negocjacje akcesyjne. Podczas majowej sesji plenarnej Parlament Europejski ma przeprowadzić debatę nad rezolucją w sprawie ostatnich sprawozdań Komisji dotyczących Turcji.

Kontekst

Mimo że Turcja kandyduje do członkostwa w UE, coraz bardziej oddala się od wartości i standardów europejskich. Postępujące od nieudanego zamachu stanu w 2016 r. koncentracja władzy politycznej w rękach Recepta Tayyipa Erdoğan oraz regres w dziedzinie demokracji, praworządności i praw podstawowych doprowadziły do napięć w stosunkach z UE i państwami członkowskimi. Kolejnym źródłem napięć są agresywne działania Ankary we [wschodniej części basenu Morza Śródziemnego](#), a odwiarty prowadzone bez zezwolenia na wodach cypryjskich stanowią zagrożenie dla statków uczestniczących w ćwiczeniach marynarki wojennej i powodują wrogą retorykę pod adresem Grecji i Cypru. Ponadto Turcja nie poczyniła postępów w normalizacji stosunków z Cyprem. Napięcia we wschodniej części basenu Morza Śródziemnego osłabły w 2021 r. po zaprzestaniu tych działań. Umożliwiło to UE wznowienie współpracy z Ankarą – po spełnieniu rygorystycznych warunków – w ważnych dziedzinach, takich jak [modernizacja unii celnej](#), wznowienie dialogu na wysokim szczeblu i kontaktów międzyludzkich oraz zarządzanie migracjami, zgodnie z [oświadczeniem UE–Turcja](#) z 2016 r. Rozmowy akcesyjne rozpoczęły się w 2005 r. Spośród 35 rozdziałów negocjacyjnych jak dotąd otwarto 16, a tylko jeden wstępnie zamknięto. Niemniej jednak UE stosuje się do decyzji [Rady UE](#) z 26 czerwca 2018 r., w której wykluczono otwarcie jakiegokolwiek nowego rozdziału. Negocjacje akcesyjne utknęły zatem w martwym punkcie. Komisja Europejska nie wspomniała o Turcji w [komunikacie](#) z lutego 2020 r. w sprawie procesu akcesyjnego.

Sprawozdania Komisji Europejskiej (2019 r. i 2020 r.)

Pomimo problemów wskazanych w sprawozdaniach za lata [2019](#) i [2020](#) Komisja – we [wspólnym komunikacie](#) z marca 2021 r. (wydanym z Wysokim Przedstawicielem Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa) w sprawie stosunków UE–Turcja wyraziła życzenie realizacji „bardziej pozytywnego programu” w następstwie niedawnej deeskalacji we wschodniej części basenu Morza Śródziemnego. Na posiedzeniu w marcu 2021 r. [Rada Europejska](#) wezwała Radę, aby w czerwcu 2021 r. oceniła postępy w stosunkach UE–Turcja. Jeśli chodzi o dwustronną pomoc finansową, w 2020 r. UE znacznie zmniejszyła finansowanie z Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA) dla Turcji do 168,2 mln EUR w porównaniu z 3,5 mld EUR w ramach IPA II w latach 2014–2020. Obecnie pomoc obejmuje głównie działania związane z prawami podstawowymi, edukacją i wspieraniem społeczeństwa obywatelskiego. Turcja otrzymała również od UE pomoc w wysokości około 6 mld euro w ramach [unijnego Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji](#) uruchomionego w 2016 r. i [przedłużonego](#) do 2022 r.

Stanowisko Parlamentu Europejskiego

13 kwietnia 2021 r. Komisja Spraw Zagranicznych (AFET) przyjęła [projekt rezolucji](#) w sprawie sprawozdań Komisji. Parlament wezwał w nim Turcję, aby przekonująco udowodniła szczerą swoją zaangażowania na rzecz zacieśnienia stosunków z UE. Podkreślił też, że modernizacja unii celnej mogłaby przynieść korzyści obu stronom i sprawiłaby, że Turcja pozostałaby gospodarczo i normatywnie silnie związana z UE. Kwestie, które nadal dają powody do poważnego zaniepokojenia, to praworządność, wartości demokratyczne i prawa kobiet. W projekcie rezolucji skrytykowano zapowiedziane w marcu 2021 r. [wycofanie się](#) Turcji z konwencji stambulskiej Rady Europy (o zapobieganiu przemocy wobec kobiet). Natomiast pozytywny jest

fakt, że Turcja przyjęła około 4 mln [uchodźców](#). W 2021 r. Parlament rozpoczął polityczną ocenę programów wsparcia dla uchodźców w ramach funduszy powierniczych UE.

Sprawozdanie z własnej inicjatywy: [2019/2176\(INI\)](#); Komisja przedmiotowo właściwa: AFET; Sprawozdawca: Nacho Sánchez Amor (S&D, Hiszpania).

